

Sygn. akt I C 333/23

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 1 sierpnia 2024 r.

Sąd Rejonowy w Ciechanowie I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący Sędzia Lidia Grzelak

Protokolant st. sekr. sąd. Agnieszka Sarnowska

po rozpoznaniu w dniu 4 lipca 2024 r. w Ciechanowie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) S.A. w G.

przeciwko T. D.

o zapłatę 8029,23 zł

I zasądza od pozwanej T. D. na rzecz powoda (...) S.A. w G. kwotę 1605,78 zł (jeden tysiąc sześćset pięć złotych siedemdziesiąt osiem groszy) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 7 lipca 2023 r. do dnia zapłaty;

II w pozostałym zakresie powództwo oddala;

III zasądza od pozwanej T. D. na rzecz powoda (...) S.A. w G. kwotę 200,00 zł (dwieście złotych) tytułem zwrotu części kosztów procesu;

IV przyznaje adw. Ł. M. wynagrodzenie za pełnienie obowiązków kuratora pozwanej T. D. w kwocie 720,00 zł (siedemset dwadzieścia złotych) wraz z podatkiem VAT w wysokości 23 % od tej sumy;

V nakazuje Skarbowi Państwa wypłacić adw. Ł. M. wynagrodzenie przyznane w pkt III z sum budżetowych, koszty kuratora pozwanej przejmując na rachunek Skarbu Państwa;

VI nakazuje Skarbowi Państwa wypłacić powodowi (...) S.A. w G. kwotę 1200,00 zł (jeden tysiąc dwieście złotych) tytułem zwrotu niewykorzystanej zaliczki zaksięgowanej pod pozycją U11- (...) KU (...).

Sędzia Lidia Grzelak

Sygn. akt I C 333/23

UZASADNIENIE

Powód (...) S.A. w G. w pozwie złożonym w dniu 7 lipca 2023 r. (data stempla operatora pocztowego) do Sądu Rejonowego w Ciechanowie wnosił o zasądzenie na swoją rzecz od pozwanej T. D. kwoty 8029,23 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 7 lipca 2023 r. do dnia zapłaty z tytułu opłaty za nielegalny pobór energii elektrycznej oraz zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego. Powód swoje roszczenie wywodzi z przepisu art. 57 ust. 1 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. - Prawo energetyczne, natomiast dochodzona od pozwanej T. D. opłata została określona na podstawie obowiązującej w dacie ujawnienia dokonania kontroli taryfy opłat za nielegalne

pobieranie energii, ustalonej przez powodowe przedsiębiorstwo energetyczne w trybie przepisów powołanej wyżej ustawy oraz przepisów wykonawczych w sprawie zasad kształtowania i kalkulacji taryf za energię elektryczną.

Pozwana T. D. wносиła o oddalenie powództwa.

Postanowieniem z dnia 30 stycznia 2024 r. Sąd Rejonowy w Ciechanowie w sprawie III RNs 2/24 ustanowił dla osoby niepełnosprawnej – T. D. kuratora w osobie adw. Ł. M. i powierzył mu obowiązki w zakresie jej reprezentowania w sprawie niniejszej.

Kurator pozwanej T. D. wносиł o oddalenie powództwa oraz przyznanie na jego rzecz wynagrodzenia za pełnienie obowiązków kuratora. Kurator pozwanej T. D. podniósł zarzut częściowego przedawnienia roszczenia.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

(...) S.A. w G. jest przedsiębiorstwem energetycznym zajmującym się dystrybucją energii elektrycznej, pełniącym jednocześnie funkcję operatora elektroenergetycznego systemu dystrybucyjnego (bezsporne).

Sprzedawcą energii elektrycznej odbieranej przez T. D. pod adresem: C. ul. (...), w lokalu mieszkalnym przez nią zajmowanym, była (...) S.A. w G.. Umowa została wypowiedziana z dniem 2 lipca 2019 r. w związku z nieuregulowaniem przez T. D. opłat za dostarczaną energię elektryczną (bezsporne).

Podejmowane przez pracowników (...) S.A. w G. w 2019 r. próby demontażu licznika poboru energii elektrycznej były bezskuteczne. Licznik znajduje się w lokalu mieszkalnym, w którym zamieszkuje T. D.. Pracownicy spółki wchodzili do mieszkania celem odczytu stanu poboru energii elektrycznej. W dniu 13 stycznia 2020 r., dokonali wymiany licznika poboru energii w związku z upływem terminu jego legalizacji, pomimo braku aktywnej umowy, co zaznaczono na zleceniu wymiany. Od dnia wymiany licznika odczyt zużycia energii elektrycznej dokonywany był zdalnie. W okresie od dnia 2 lipca 2019 r. do dnia 2 sierpnia 2021 r. (...) S.A. w G. dokonywało odczytów zużycia energii elektrycznej w miejsca zamieszkania T. D.. W dniu 14 kwietnia 2021 r. przeprowadzono kontrolę, w wyniku której stwierdzono nielegalny pobór energii elektrycznej przez T. D. związany z odbiorem dostarczanej energii elektrycznej pomimo braku aktywnej umowy sprzedaży. Po kontroli dokonano wstrzymania dostaw energii elektrycznej poza mieszkaniem T. D. (protokół kontroli k. 29, protokół stwierdzenia nielegalnego poboru energii elektrycznej k. 30, zlecenie wymiany licznika k. 32, zlecenie demontażu k. 32, protokół przesłuchania pozwanej T. D. w miejscu zamieszkania k. 157 – 158, zeznania świadków S. S. k. 141 – 142, P. J. k. 185 - 186).

W związku ze stwierdzeniem nielegalnego poboru energii elektrycznej (...) S.A. w G. wystawiło noty obciążeniowe za okres od dnia 2 lipca 2019 r. do dnia 2 sierpnia 2021 r., które obejmowały stan faktycznego zużycia energii elektrycznej tj. ilość zużytych KWh, stawkę opłaty oraz wyliczenie wartości usługi za nielegalny pobór energii elektrycznej przy przyjęciu 5 – krotności stawki. Łączna wysokość należności za nielegalny pobór energii w tym okresie wynosi 6856,28 zł, zaś suma wysokości w stawce podstawowej – 1371,20 zł. Wysokość skapitalizowanych odsetek ustawowych za opóźnienie od kwoty należności za nielegalny pobór energii elektrycznej na dzień 7 lipca 2023 r. wynosi 1172,95 zł, zaś od kwoty za pobór energii elektrycznej w stawce podstawowej – 234,58 zł (noty obciążeniowe k. 18 – 28, zeznania świadków S. S. k. 141 – 142, kalkulator odsetek ustawowych k. 189, 190).

Pismem z dnia 2 grudnia 2022 r. (...) S.A. w G. wezwał T. D. do zapłaty w terminie 3 dni kwoty 6856,28 zł tytułem należności głównej za nielegalny pobór energii elektrycznej, które T. D. odebrała w dniu 6 grudnia 2022 r. (wezwanie k. 34, potwierdzenie doręczenia k. 35 – 36).

T. D. mieszka sama; od wielu lat nie opuszcza mieszkania. Ma obecnie 74 lata. Wizyty lekarskie odbywają się w jej mieszkaniu, gdyż ma problemy z poruszaniem się. T. D. na głęboki niedosłuch, utrudniający kontakt z otoczeniem i komunikację. Ma problemy zdrowotne, utrzymuje się z renty inwalidzkiej. Objęta jest pomocą Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w C. (zaświadczenie lekarskie k. 127, wywiad środowiskowy k. 166, zeznania pozwanej T. D. k. 157 – 158).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie wszystkich zebranych w sprawie dokumentów, których prawdziwość nie budziła wątpliwości Sądu, także zeznań świadków S. S. i P. J., jak również zeznań pozwanej T. D.. Świadczenie – pracownicy powodowego przedsiębiorstwa energetycznego opisali proces kontroli i podjęte czynności Sąd dał wiarę ich zeznaniom w całości jako spójnym, logicznym i zgodnym z prawdą.

Wskazać należy dodatkowo, że powód nie wykazał, do czego jest zobowiązany z mocy art. 6 kc, że dochodziło do prób odłączenia licznika, że pozwana T. D. uniemożliwiała odcięcie dopływu prądu. Wbrew twierdzeniom powoda, nie zostały na tę okoliczność przedstawione protokoły bądź zlecenia czynności pracownikom. Jedyne protokoły dotyczą wymiany licznika po upływie terminu jego legalizacji, w którym zaznaczono brak aktywnej umowy, oraz kontroli nielegalnego poboru energii elektrycznej. Podkreślić należy, że ostatecznie doszło do wstrzymania dostaw energii elektrycznej z poziomu poza lokalem mieszkalnym pozwanej T. D., co wskazuje, że czynność ta mogła być wykonana przez pracowników powodowej spółki już w 2019 r.

Odnosząc się natomiast do kwestii opinii biegłego sądowego w zakresie elektroenergetyki, instalacji i urządzeń elektrycznych oraz elektrotechniki, wskazać należy, że sąd pominął ten dowód w trybie art. 235² § 1 pkt 2 i 5 kpc, uznając go za dowód na fakt bezsporny oraz zmierzający jedynie do przedłużenia postępowania. Podkreślić należy, że pozwana T. D. nie kwestionowała wielkości poboru energii elektrycznej, jak również wysokości należności za zużytą energię elektryczną i wliczeń należności za nielegalny pobór energii elektrycznej. Opinia miałaby charakter pomocniczy, pozwalający przede wszystkim na weryfikację wysokości opłaty za nielegalny pobór energii, czego – jak wskazano – pozwana T. D. nie kwestionowała w toku procesu.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

W ocenie Sądu, powództwo (...) S.A. w G. zasługuje na uwzględnienie częściowo tj. co do kwoty należności za pobór energii elektrycznej zgodnie ze stwierdzonym zużyciem.

Podstawą prawną żądania powoda (...) S.A. w G. była treść art. 57 ust. 1 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. - Prawo energetyczne, zgodnie z którym: W razie nielegalnego pobierania paliw lub energii, przedsiębiorstwo energetyczne może:

- 1) pobierać od odbiorcy, a w przypadku, gdy pobór paliw lub energii nastąpił bez zawarcia umowy, może pobierać od osoby lub osób nielegalnie pobierających paliwa lub energię opłatę w wysokości określonej w taryfie, chyba że nielegalne pobieranie paliw lub energii wynikało z wyłącznej winy osoby trzeciej, za którą odbiorca nie ponosi odpowiedzialności albo
- 2) dochodzić odszkodowania na zasadach ogólnych.

Nalożenie, więc na odbiorcę energii elektrycznej opłaty za nielegalnie pobraną energię, zgodnie z regulacją powołanego wyżej przepisu, wymaga jedynie po pierwsze, stwierdzenia faktu, iż rzeczywiście doszło do nielegalnego poboru i po wtóre, określenia na podstawie taryfy obowiązującej na terenie danego zakładu energetycznego kwoty należnej za nielegalnie pobraną energię. Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu wyroku z dnia 10 lipca 2006 r. w sprawie K. 37/2004 wyjaśnił, że w wypadku nielegalnego pobierania energii przedsiębiorstwo energetyczne ma do wyboru dwie możliwości: pobranie opłaty w wysokości określonej w taryfach za nielegalnie pobraną energię albo dochodzenie odszkodowania na zasadach ogólnych. W okolicznościach niniejszej sprawy jest bezsporne, że powód dochodzi od pozwanej opłaty za nielegalnie pobraną energię elektryczną w wysokości określonej w pkt 7 Taryfy dla Operatora Systemu (...) Elektrycznej (k. 96 – 121), a nie odszkodowania „na zasadach ogólnych”.

„Nielegalne pobieranie paliw lub energii” oznacza zaś - zgodnie z definicją wynikającą z art. 3 pkt 18 dnia 10 kwietnia 1997 r. - Prawo energetyczne - pobieranie paliw energii bez zawarcia umowy, z całkowitym albo częściowym pominięciem układu pomiarowo - rozliczeniowego lub poprzez ingerencję w ten układ mającą wpływ na zafałszowanie pomiarów dokonywanych przez układ pomiarowo-rozliczeniowy.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 cyt. ustawy, przedsiębiorstwo energetyczne wykonujące działalność gospodarczą w zakresie przesyłania lub dystrybucji paliw lub energii przeprowadza kontrolę legalności pobierania paliw lub energii, kontrolę układów pomiarowo - rozliczeniowych, dotrzymania zawartych umów oraz prawidłowości rozliczeń. Zgodnie z art. 6 ust. 2, 4 - 6 te same ustawy Kontrolę przeprowadzają osoby upoważnione przez przedsiębiorstwo energetyczne. (...) Kontrolujący mają prawo m.in. przeprowadzać, w ramach kontroli, niezbędne przeglądy urządzeń będących własnością przedsiębiorstwa energetycznego, wykonywać prace związane z ich eksploatacją lub naprawą oraz przeprowadzać ich badania i pomiary; zbierać i zabezpieczać dowody dotyczące nielegalnego pobierania paliw lub energii, a także naruszania przez odbiorcę warunków używania układu pomiarowo-rozliczeniowego oraz warunków umowy zawartej z przedsiębiorstwem energetycznym. Przebieg przeprowadzonej kontroli kontrolujący przedstawia w protokole kontroli. Protokół kontroli zawiera m.in. w szczególności: określenie przedmiotu i zakresu kontroli, jak również opis stanu faktycznego ustalonego w trakcie kontroli.

Wskazać należy, że powodem kontroli było stwierdzenie dostarczania do lokalu mieszkalnego pozwanej T. D. energii elektrycznej po dniu 2 lipca 2019 r. pomimo skutecznego wypowiedzenia przez (...) S.A. w G. umowy sprzedaży energii elektrycznej. Powodowa spółka jest dystrybutorem energii elektrycznej. Pomimo wiedzy o skutecznym wypowiedzeniu umowy pozwanej T. D., powód (...) S.A. w G. nadal dostarczał do jej mieszkania energię elektryczną, dokonywał systematycznych odczytów zużycia oraz dokonał wymiany licznika po upływie terminu legalizacji. Powód nie wykazał, aby pozwana T. D. uniemożliwiła mu wstrzymanie dostarczania energii elektrycznej; co więcej okazało się, że czynności tej można było dokonać bez wejścia do mieszkania zajmowanego przez pozwaną T. D., na terenie którego usytuowany jest licznik poboru energii elektrycznej. Nawet, jeżeli istotnie pracownicy powoda starali się wejść do mieszkania pozwanej, która nie otwierała drzwi, to należy podkreślić, że mogło to wynikać z jej stanu zdrowia: wysoki niedosłuch i problemy z poruszaniem.

Niewątpliwie, zgodnie z doktryną i ugruntowanym orzecnictwem, m.in. uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 10 grudnia 2009 r. (sygn. III CZP 107/09), w której stwierdzono, iż przedsiębiorstwo energetyczne może obciążyć odbiorcę energii elektrycznej opłatami określonymi w art. 57 ust. 1 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. - Prawo energetyczne tylko wtedy, gdy taka energia została rzeczywiście pobrana. Taki sam pogląd wyraził Sąd Okręgowy w Białymstoku w wyroku z dnia 17 marca 2010 r. w sprawie II Ca 141/10, czy też Sąd Okręgowy w Gdańsku w wyroku z dnia 14 lipca 2010 r. w sprawie III Ca 448/10. Podkreślić należy, że ciężar dowodu poboru energii spoczywa na powodzie, który może ją wykazać za pomocą wszystkich środków dowodowych. Punkt I sentencji powołanego już wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 14 lipca 2010 r. (sygn. akt III Ca 448/10), stanowi, że dla przyjęcia, iż ma miejsce nielegalny pobór konieczne jest wykazanie, że doszło do poboru energii z całkowitym pominięciem układu pomiarowo-rozliczeniowego lub poprzez ingerencję w ten układ mającą wpływ na zafalszowanie pomiarów dokonywanych przez układ pomiarowo - rozliczeniowy (art. 3 pkt 18 ustawy z 10 kwietnia 1997 r. - Prawo energetyczne).

Wskazać w tym miejscu należy, że powód (...) S.A. w G., pomimo wiedzy o braku umowy łączącej pozwaną T. D. z (...) S.A. w G., nadal dostarczał jej energię elektryczną. Pozwana T. D. nie korzystała z energii elektrycznej z pominięciem układu pomiarowo-rozliczeniowego czy też poprzez ingerencję w ten układ. Okoliczności te są w sprawie niniejszej bezsporne.

Nie bez znaczenia dla oceny całokształtu okoliczności sprawy pozostaje również sytuacja osobista pozwanej T. D., w szczególności w kontekście jej problemów zdrowotnych. Pozwana T. D. ma ukończone 70 lat. Zamieszkuje na drugim piętrze budynku wielorodzinnego, którego z powodów z poruszaniem się nie opuszcza od wielu lat. Ma głęboki niedosłuch. Otoczona jest opieką MOPS w C. oraz poradni rodzinnej w C., której pielęgniarki i lekarze świadczą pomoc medyczną w miejscu zamieszkania pozwanej.

W ocenie Sądu, w świetle powyższych okoliczności związanych nie tylko ze stanem zdrowia pozwanej T. D. ale i postępowaniem powoda (...) S.A. w G., który dostarczał energię elektryczną do mieszkania zajmowanego przez pozwaną, uznać należy, że zachowanie powoda jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, a wytoczenie powództwa z żądaniem zapłaty za nielegalny pobór energii elektrycznej w stawce podwyższonej (5 x) stanowi nadużycie prawa podmiotowego. Pracownicy powoda, pomimo technicznej możliwości, nie dokonali wstrzymania

dostaw energii elektrycznej do lokalu mieszkalnego pozwanej, systematycznie dokonywali odczytów zużytej energii elektrycznej oraz dokonali wymiany licznika w jej mieszkaniu po upływie terminu jego legalizacji. Zauważyć przy tym należy, że odczyty stanu zużycia energii elektrycznej w okresie do stycznia 2020 r. (wymiana licznika) odbywały się w sposób bezpośredni w mieszkaniu pozwanej. Okoliczności powyższe wskazują na problemy organizacyjne powodowej spółki; nie mogą jednakże prowadzić do uwzględnienia powództwa w całości. Pozwana T. D. jest konsumentem w rozumieniu przepisu art. 22¹ kc, i jako konsument ma prawo oczekiwać, prawidłowego wywiązywania się z czynności prawnych i faktycznych przez przedsiębiorcę w ramach prowadzonej przez niego działalności.

Zgodnie z art. 5 kc, nie można czynić ze swego prawa użytku, który by był sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub z zasadami współżycia społecznego. Takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony.

Sąd orzekający w niniejszej sprawie w pełni podziela pogląd wyrażony w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 25 sierpnia 2011 r. w sprawie II CSK 640/10, przyjęty powszechnie w orzecznictwie sądów powszechnych (wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 15 lutego 2012 r. w sprawie I ACa 1121/11, wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 31 stycznia 2012 r. w sprawie I ACa 1349/11), zgodnie z którym istotą prawa cywilnego jest strzeżenie praw podmiotowych, a zatem wszelkie rozstrzygnięcia prowadzące do redukcji bądź unicestwienia tych praw mają charakter wyjątkowy. Odmowa udzielenia ochrony prawnej na podstawie art. 5 kc, z uwagi na jego wyjątkowy - w powyższym ujęciu, charakter musi być więc uzasadniona istnieniem okoliczności rażących i nieakceptowanych w świetle powszechnie uznawanych w społeczeństwie wartości. Zasady współżycia społecznego w rozumieniu art. 5 kc są bowiem pojęciem pozostającym w nierozłącznym związku z całokształtem okoliczności danej sprawy i w takim całościowym ujęciu wyznaczają podstawy, granice i kierunki jej rozstrzygnięcia w wyjątkowych sytuacjach, które przepis ten ma na względzie.

W związku z powyższym Sąd zasądził od pozwanej T. D. na rzecz powoda (...) S.A. w G. kwotę 1605,78 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 7 lipca 2023 r. do dnia zapłaty, w tym kwotę 1371,20 zł tytułem należności głównej oraz kwotę 234,58 zł tytułem skapitalizowanych odsetek ustawowych za opóźnienie od kwoty 1371,20 zł według stanu na dzień wytoczenia powództwa. W ocenie Sądu, sytuacja osobista pozwanej T. D., jak też naruszenie przez powoda (...) S.A. w G. zasad współżycia społecznego w rozumieniu art. 5 kc uzasadniają uwzględnienie powództwa jedynie co do należności podstawowej za zużytą energię elektryczną bez podwyższenia pięciokrotnego stawki w związku ze stwierdzonym nielegalnym poborem energii elektrycznej. Z tych względów w pozostałym zakresie Sąd powództwo oddalił.

Odnosząc się do zarzutu przedawnienia podniesionego przez kuratora pozwanej T. D. wskazać należy, że nie zasługuje zarzut ten na uwzględnienie. Istotą roszczenia powoda (...) S.A. w G. jest nielegalny pobór energii elektrycznej a nie umowa łącząca strony procesu. Nie ma zatem znaczenia również kwestia systematycznego okresowego odczytu zużycia energii dokonywana przez pracowników powoda. Powództwo zostało wytoczone przed końcem 2023 r., a zatem przed upływem trzyletniego terminu przedawnienia dla roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej (art. 118 kc), przy czym jako początkowy termin przedawnienia uznać należy datę kontroli, w wyniku której stwierdzono nielegalny pobór energii elektrycznej tj. 14 kwietnia 2021 r.

O kosztach procesu Sąd orzekł stosownie do art. 100 kpc, stosunkowo je rozdzielając. Z tych względów Sąd zasądził od pozwanej T. D. na rzecz powoda (...) S.A. w G. jedynie kwotę 200,00 zł tytułem zwrotu opłaty sądowej od uwzględnionej części powództwa.

Sąd przyznał kuratorowi ustanowionemu dla pozwanej T. D. wynagrodzenie w wysokości 720,00 zł + Vat w wysokości 23 %, koszty wynagrodzenia przejmując na rachunek Skarbu Państwa. Wysokość wynagrodzenia kuratora sąd ustalił stosownie do przepisów rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 marca 2018 r. w sprawie określenia wysokości wynagrodzenia i zwrotu wydatków poniesionych przez kuratorów ustanowionych dla strony w sprawie cywilnej przy uwzględnieniu wskazanej wartości przedmiotu sporu.

Jednocześnie sąd nakazał wypłacić powodowi kwotę 1200,00 zł tytułem zwrotu niewykorzystanej zaliczki stosownie do art. art. 84 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.